

POROČILO O DELU SLOVENSKEGA ETNOLOŠKEGA DRUŠTVA

Od decembra 2014 do novembra 2015

Leto 2015 je bilo posvečeno praznovanju 40-letnice Slovenskega etnološkega društva. Trudili smo se, da članom ponudimo vsebinsko širok nabor dejavnosti, ki bi potekale čez celo leto. Žal smo morali pomladanske dejavnosti zaradi premajhne udeležbe predstavljati na jesen, ko nam jih je večinoma uspelo izvesti. Dokončno smo morali odpovedati mednarodno ekskurzijo, katere program so člani društva sicer zelo hvalili, prijav pa je bilo občutno premalo. Upajmo, da se bomo v letu 2016 večkrat videli, program bo vsekakor zanimiv.

2014

December

V decembru smo pripravili etnološki večer z dr. Ivanko Počkar, Murkovo nagrajenko za leto 2014. V Posavskem muzeju Brežice se je z njo pogovarjala dr. Helena Rožman. Na letni tiskovni konferenca pa smo predstavili društveno publicistično dejavnost in tudi druge dejavnosti društva.

2015

Februar

V novem letu je društvo z dejavnostmi začelo v februarju, in sicer s pustno rajžo z naslovom Pod masko skrit in norčavo odkrit, ki nas je peljala v Vrbico pri Ilirski Bistrici in nam razkrila šege, ki jih v svoji knjigi opisuje prejemnik Murkove listine za leto 2011 Primož Hieng. Ta je z Matejo Kakež in mag. Ingo Miklavčič Brezigar vodil udeležence ekskurzije.

Marec

S prvimi pomladanskimi dnevi se je razcvetela tudi društvena dejavnost. Od 10. do 13. marca so potekali Dnevi etnografskega filma. Od 198 prijavljenih filmov je bilo 33 filmov izbranih v redni program in 37 v informativno sekcijo z možnostjo individualnega ogleda v video baru pred dvorano. Plaketo Nika Kureta je na slovesnosti 9. marca 2015 v Atriju ZRC prejel dr. Naško Križnar. Po zboru članov SED, ki je bil 19. marca v Slovenskem etnografskem muzeju, smo pripravili tudi etnološki večer z mag. Polono Sketelj, prejemnico Murkovega priznanja za leto 2014. Pogovarjali smo se ob vodenju po razstavi, zaradi katere je kustosinja tudi dobila priznanje. Na zboru članov je bilo izvoljeno novo vodstvo SED, ki bodo opravljali naloge v naslednjem mandatu.

April

Tretji teden v aprilu sta društvo in Slovenski etnografski muzej svoje publikacije skupaj predstavljala na stojnici na Slovenskih dnevih knjige, ki so bili tokrat na Stritarjevi ulici v Ljubljani. Dr. Saša Poljak Istenič je na Fakulteti za

humanistične študije v Kopru predstavljala publikacijo *Interpretacije dediščine*.

Maj

Dr. Roberto Dapit je na etnološkem večeru gostil dobitnika Plakete Nika Kureta dr. Naška Križnarja. Prikazali smo izbor Križnarjevih del in se ob njih pogovarjali o filmih in njegovem delu nasploh. Od 19. do 21. maja smo sodelovali na knjižnem sejmu Liberac v Foersterjevem vrtu za Filozofsko fakulteto v Ljubljani. Dr. Helena Rožman, Nadja Valentinčič Furlan in Anja Serec Hodžar so na gradu Kromberk predstavljale publikacijo *Interpretiranje dediščine*.

Junij

Izšel je *Glasnik SED* 55/1–2, ki sta ga v letu 2015 prevzela dr. Miha Kozorog kot glavni urednik in dr. Rebeka Kunej kot odgovorna urednica.

Julij

V sklopu projektov delovne skupine za ljubitelje etnologije pri Slovenskem etnološkem društvu smo s sodelovanjem in pomočjo Občine Dolenjske Toplice, Vaške skupnosti Kočevske Poljane ter ZVKDS Novo mesto organizirali delavnico o lokalni stavbni dediščini Kočevskih Poljan in okoliških naselij. Dejavnosti za ljubitelje organizira in vodi vodja delovne skupine mag. Marko Smole.

Avgust

Nadaljevalo se je delo delovne skupine za ljubitelje etnologije pri Slovenskem etnološkem društvu in Etnološke zbirke Palčava šiša, ki sta – tokrat s sodelovanjem Muzeja Kočevje, Pomorskega i povijesnog muzeja Hrvatskog primorja Rijeka, Društva Osilniška dolina in Slovenskega kulturnega društva Gorski Kotar – organizirala raziskovalno delavnico, v kateri so udeleženci raziskali nekatere objekte stavbne dediščine v dolini zgornje Kolpe in Čabranke ter pomagali urediti zapuščino dveh fotografov, ki sta vsak na svoji strani meje delovala po letu 1920. Delavnica je potekala od 15. do 22. avgusta in je bila povezana z drugimi dogodki in predavanji v vasi Plešče na Hrvaškem ter v vaseh Padovo in Ribjek na slovenski strani doline. Pred koncem poletja smo se odpravili še na sprehod po Vodni učni poti Rača v Moravški dolini, po kateri nas je vodila dr. Mojca Tercelj Otorepec, in tako združili rekreacijo in izobraževanje.

September

Pripravili smo okroglo mizo, katere namen je bil predstaviti etične dileme, s katerimi se pri svojem delu srečujejo go-

* Anja Serec Hodžar, univ. dipl. etn. in kult. antr., strok. sod., ZRC SAZU, Glasbenonarodopisni inštitut, Novi trg 2, 1000 Ljubljana; anjahodzar@gmail.si.

stje okrogle mize, in na podlagi njihovih izkušenj spodbuditi razpravo z udeleženci dogodka o etnološki etiki in možnih rešitvah etičnih dilem. S tem smo želeli povečati občutljivost za etična vprašanja v etnološki in antropološki praksi. Vodila jo je dr. Mojca Ramšak, gostje pa so bile dr. Jasna Fakin Bajec, Jelka Pšajd, mag. Polona Sketelj, Nadja Valentinčič Furlan in Tina Palaić.

Oktober

V začetku oktobra je bila na gradu Rajhenburg Mala šola etnologije Grajski detektivki, ki sta jo vodili dr. Helena Rožman in Saša Renčelj Škedelj. Istočasno, tj. 10. oktobra, je delovna skupina za Slovence zunaj Republike Slovenije obiskala Slovensko kulturno društvo Nagelj v Varaždinu. Vrhunec društvene dejavnosti v letu 2015 je bilo praznovanje 40-letnice društva, ki smo ga 21. oktobra pripravili v Slovenskem etnografskem muzeju. Uvod v praznični dan je bil posvet Pomen stanovskih društev za razvoj stroke in njihova vloga v širši družbi. Udeležilo se ga je sedem društev in predstavica Ministrstva za kulturo. Praznovanje, tj. večerna slovesnost, je bilo v razstavnih hiši muzeja. Na njej so se predstavili člani

Slovenskega etnološkega društva, ki izročilo tudi ohranjajo in prenašajo, ne samo raziskujejo.

November

11. novembra je bila v Posavskem muzeju Brežice podelitev Murkove nagrade, Murkovega priznanja in Murkove listine. Nagrado za življenjsko delo je prejel dr. Božidar Jezernik, priznanje Inštitut za slovensko kulturo iz Špetra, listini pa Sekcija za turizem Kulturnega društva Bilje in fotograf Janez Medvešek. Pred podelitvijo nas je na ekskurzijo Od bizeljskih prinel do krškopoljskega pujsa popeljala lanska nagrajenka dr. Ivanka Počkar in nam predstavila teren, na katerem je opravila večino svojih raziskav. 28. novembra je bila izvedena strokovna ekskurzija Industrijska dediščina Mežiške doline, ki jo je vodil mag. Tadej Pungartnik. Istega dne je bil na Ravnah na Koroškem etnološki večer Mati fabrika, mesto in dom, na katerem sta se z avtorico istoimenske monografije, dr. Karlo Oder in urednico Knjižnice Glasnika SED, dr. Heleno Rožman, pogovarjala Tanja Kovačič in mag. Tadej Pungartnik.

DELAVNICA STAVBNA DEDIŠČINA KOČEVSKIH POLJAN

Naša stavbna dediščina – jo poznamo in razumemo njene zgodbe?

Delovna skupina za ljubitelje etnologije pri Slovenskem etnološkem društvu (SED) skuša vsako leto organizirati eno ali več delavnic, na katerih se lahko naši člani in domačini z območij, kjer poteka delavnica, naučijo in preskusijo v spoznavanju, raziskovanju in vrednotenju dediščine, ki jih obdaja. Tako smo konec julija 2015 v sklopu letošnjih projektov, ki jih sofinancira Ministrstvo za kulturo, s pomočjo Občine Dolenjske Toplice, Vaške skupnosti Kočevske Poljane ter ZVKDS Novo mesto organizirali delavnico o lokalni stavbni dediščini Kočevskih Poljan in okoliških naselij. Gre za naselja v Črmošnjiško-Poljanski dolini, ki predstavlja nekdanjo vzhodno mejo poselitve kočevskih Nemcev. Ohranjenih je precej starih in zanimivih stavb, a je kljub različnim statusom zaščite in potencialom, ki jih skrivajo, žal le malo hiš vpetih v razvoj okolja. Verjetno k temu delno pripomore tudi to, da v njih le redko še živijo potomci prvotnih lastnikov.

Delavnico smo pripravili med 24. do 26. julijem 2015. Po uvodnih predavanjih smo se odpravili na terenski ogled in srečanja z domačini – informatorji. Udeleženke in udeleženci delavnice, ki so prišli z območja od Brna do Ilirske Bistrice – žal pa med njimi skoraj ni bilo domačinov – smo opravili nekaj arhitekturnih posnetkov obstoječih stavb, pregledali več objektov, njihovo gradnjo in sedanje stanje ter se pogovorili

z lastniki o nekdanjem načinu življenja v stavbah in naseljih. Pri izvedbi delavnic sta pomagala tako TIC Dolenjske Toplice kot tudi aktiv kmečkih žena, ki sta skupaj z domačini prav za to priložnost celotno vas in spomeniško zaščitene stavbe opremila s predstavitvenimi panoji in označevalnimi tablami. K izvedbi je pripomogla tudi Zveza kočevskih društev, njihova člana Meridi in Andrej Tšcherne sta predstavila dejavnosti in situacijo kočevarske skupnosti na tem območju in na Kočevskem. Navdihujoče je bilo slišati dva od le še nekaj avtohtonih govorcev kočevskega narečja oziroma jezika.

V treh dneh smo skupaj z domačini, etnologi in konservatorjem Dušanom Štepcem z ZVKDS Novo Mesto spoznavali stavbe in naselja Kočevske Poljane, Občice in Stare Žage z naseljem zidanec na Riglju. Poleg osnovnih informacij o sodelovanju SED z ljubitelji, do sedaj organiziranih delavnicah in izobraževanjih ter o raziskovanju stavbne dediščine na drugem koncu kočevskega otoka, o čemer je govoril Marko Smole, smo na delavnici predstavili tudi kočevarsko skupnost v preteklosti in danes, o čemer je na podlagi svojih raziskav spregovorila Anja Moric. Uvod v etnološko stavbno dediščino na tem območju je pripravil Dušan Štepec, ki je predstavil tudi njen pomen in varovanje. Z udeleženci delavnice smo se preskusili v arhitekturnem snemanju neka-

* Marko Smole, mag. elektr., Stanežiče 34b, 1210 Ljubljana Šentvid; smole.marko@gmail.com.